

Gamla kyrkan Kävlinge

55.7905, 13.1060

Redan i tidig kristen tid fanns här på platsen en enkel träkyrka. När domkyrkan i Lund stod färdig 1145 fanns det plötsligt en mängd lediga stenmästare, och dessa kom att bygga många stenkyrkor i östra Danmark. Så bland annat Kävlinge gamla kyrka, som byggdes som en romansk absidkyrka under senare delen av 1100-talet. Valv fick kyrkan troligen på 1300-talet då även vapenhuset i norr uppfördes. Det kraftiga tornet tillkom något senare, på 1400-talet.

Kyrkan hade ingångar både åt norr och söder, men dessa sattes senare igen. Rester av den södra portalen som murades igen 1728 kan ännu ses på utsidan. Här kan vi också se resterna av ett högt sittande igenmurat medeltida fönster.

Kyrkan lämnades att förfalla i slutet av 1800-talet, då den nya Korsbacka kyrka uppfördes cirka 250 meter norr om den gamla kyrkan. Efter att ha avsakraliserats, det vill säga tagits ur bruk som kyrka var det menings att byggnaden skulle rivas, men rivningsbeslutet verkställdes aldrig eftersom det skulle bli för dyrt.

Istället kom byggnaden tidvis att användas som gravkapell, men även som brandstation och

sädesmagasin. Under det dryga halvsekel kyrkan var stängd hölls ändå vissa gudstjänster här, och kollekten gick till en framtida restaurering. När denna väl kom ingång ledes den av domkyrkoarkitekten Eiler Graebe. och så småningom, den 19 juni 1957 kunde kyrkan återinvigdes av biskop Anders Nygren.

Förr i tiden ägdes många kyrkor av adeln, men i Gamla kyrkan finns inga spår efter någon adel. I stället är det byns möllare och gästgivare som betalat utsmyckningen och fått sin gravkammare inne i kyrkan, vilket är unikt.

Två av kyrkans mest betydelsefulla inventarier är dopfunten och altaret av sandsten. Dopfunten av sandsten är utförd någon gång mellan 1150-1200 av den så kallade Dagtorpsgruppen, och har på utsidan av cuppan ännu färgfragment. Till funten hör ett dopfat av mässing från 1701 med brätte i två delar, och ett lock från 1780.

Dopfuntens baldakin är troligen tillverkad av Johan Ullberg 1759, och efter att varit i förvar på Lunds Universitets Historiska museum återbördades baldakinen till kyrkan år 2011.

Altaret är medeltida, men byggdes om till dagens

utseende på 1700-talet. I den tjocka sandstensskivan finns en relikgömma, som bevisar att denna är från medeltiden.

Altaruppsatsen från slutet 1500-talet fick sin nuvarande färg år 1742 av akademiritmästare Carl Mörts från Lund och är numera placerad på södra långhusväggen.

Predikstolen från ca år 1620-1630 är tillverkad av träsnidarmästaren Jakob Kremberg, och och renoverades 1760 av Johan Ullberg.

Till predikstolen leder en trappa som ärr försedd med en utsmyckad spegeldörr. Moses och Johannes döparen, utformade som atlanter flankerar dörren, som kröns med en bild av Kristus som den goda herden.

På predikstolens baldakin syns Christian IV:s krönte namnchiffer omgiven av norska och danska riksvapnet. När Skåne blev svenskt skulle allt som förknippades med Danmark bort, och hur de har klarat sig är lite av ett mysterium. En teori är att baldakinen gömdes undan.

Bänkinredningen tillkom år 1728, men målning och

dekorerings av bänkarna utfördes senare, år 1760 av Johan Ullberg som även samma år renoverade predikstolen. En märklig detalj på klockarebänken från år 1580 är att församlingens klockare har ristat in sina bomärke och sina initialer på baksidan.

Kyrkans äldsta kalkmålningar från 1300-talet finns i absidvalvet. De föreställer Yttersta domen med Kristus som världsdomare på tronen. De sengotiska motiven är utförda av Lilla Harrie-gruppen runt år 1500. Bland dessa märks en apostlarad på absidväggen, bilder av Skapelsen, Utdrivningen ur paradiset och Syndafallet i korvalvets kappor och korets norra vägg. Helgonet Sankt Kristofer som är avbildad i insidan av Triumfbågen är kyrkans skyddshelgon.

På långhusets norra sida finns framställningar av Yttersta Domen, Bebådelsen, Födelsen, de tre vise männen och De sju dödssynderna.

Orgeln, från 1963 av Magnussons orgelbyggeri, har sex stämmor fördelade på manual och pedal. 2004 skaffade församlingen en digital orgel med tredelat spelbord som komplement till den äldre orgeln.

Kyrkan har en klocka från 1957, gjuten av M.E.Olssons klockgjuteri i Ystad. Kyrkans gamla klockor hänger

numera i Korsbacka kyrka.

I mitten av 1700-talet trodde många fortfarande att djävulen strök runt kyrkan och att han kunde hjälpa människor i utbyte mot deras själ. En historia berättar om den 20-årige Per Nilsson som var son till sockensmeden och förväntades följa i faderns fotspår. Per trivdes emellertid inte med att vara smedsgesäll och önskade ett enklare sätt att tjäna pengar. En morgon hittades ett brev skrivet i blod, instoppat mellan stenarna i en av väggarna till vapenhuset, där han mot hjälp till rikedom sålde sin själ till djävulen: "Jag tillskriver mig till dig Fan med mitt eget blod. Om du hjälper till pänningar så länge jag lever Lofvar jag min siähl och ande när jag dör". Per Nilssons handstil kändes igen, och eftersom hans tilltag sågs som ett hot mot kyrkan dömde häradsrätten honom till döden, ett straff som dock tack vare goda kunskaper i katekesen "mildrades" av hovrätten som i stället gav påföljden spöstraff.

Källor:

Webb: "Gamla kyrkan ruvar på 850 års historia".

Lokaltidningen Kävlinge 11 januari 2014. Marek Stefaniak.

Pdf: "Kävlinge gamla kyrka - Kulturhistorisk

karaktäristik och bedömning". Lunds stift. Karl Johan Holmberg 2015.

Häfte: "Gamla kyrkan i Kävlinge". Eva Erlandsson 2005.